

LANTOS LÁSZLÓ TRICEPS

Mezítelen szív

Yea_net Poett és Pletl Zoltán a Gödörben

Az embernek, egy japáni bölcsesség szerint, három szíve van: egyet a külvilágnak mutat, egyet a szeretteinek tartogat, egyet pedig csak ő maga ismer(het). Az első kettőt értjük, de a harmadik „örök talány”, még önmagunk előtt is. Nevezzük *mezítelen szív*nek, hiszen mentes a „világban-lét” és az „önlét” minden ontológiai terhétől, a tiszta *ego* uralja, és legmélyén ott rejtőzik a *nigredo*, a nembeli személyiség kíméletlen örökségével...

A body art performanszművész - aki a szélsőséges szenvedés és szenvtelenség formáit alkalmazza művészetében, és testi tűrőképességének határaival kísérletezik - ezt a végsőkig lecsupaszított szívet mutatja fel nekünk. A szívet, amely Jézus lángoló, vérző, töviskoszorús Szívéhez hasonlatos, és csodálatot és félelmet kelt bennünk.

Minden egyszerűnek tűnik. Egy művészeti est nézői a nagyvárosi kultúrközpont büféjében üldögélnek. Éppen szünet van, lehet kávé-unikumot inni, ismerősökkel csevegni. És akkor, az egyik asztalnál, szinte észrevétlenül, elkezdődik valami. Két fiatal férfi, mindketten feketében, szemben egymással, vörösboros üveget nyit, egyikük tölt, a másik pár szót mond a filozófus (Hamvas) könyvéből, koccintanak, kiürítik poharaikat, majd levetik a kabátjukat, és maguk mögé ejtik. Mindez lazán, teátrális gesztusok nélkül, folyamatos szerepváltással történik.

Ha nő jönne hozzám és azt kérdezné, hogyan lehet szép, azt válaszolnám neki: Eredj a napra, kedvesem.

Csak az lehet szép, ami a napon van. Nézd meg tested rejtett részeit, olyanok, mint a vakok.

Ha ruhádat leveszed, a fénytől elszokva tanácstalanul pislognak. Szomorúak az ilyen vaksi combok, és nincs szájalomra méltóbb, mint az ilyen sötétségben tartott szép, bársony has.

Nem láttál még fürdőben olyan nőt, aki még soha nem mert levetkőzni, aki ingét még nászéjszakáján se vetette le?

Milyen buják, mennyivel bujábbak azok a tagok, amelyeket még most is a sok ruha takar. Napot! Napot minden kicsiny helyecskének, hogy szemét ki tudja nyitni, hogy felszabaduljon és öntudatos legyen. Öntudatos és szemérmes, mert a kettő egy.

A sötétségben tartott has, ha a napra kerül, hirtelen, nem tud szemérmes lenni, és nincsen étvágyrontóbb, mint az ilyen önmagát nyitva felejtett tag. Napot!

Dobjátok le ruháitokat és eresszétek magatokhoz a fényt, és olyanok lesztek, mint az istennők szobrai.

Lassan kiürül az üveg, lemeztelenednek a testek. Kezdődő részegség nyomai jelennek meg a beszédben és a mozdulatokban. Mosolygásra ingerlő helyzet, nagyon hétköznapi, nagyon ismerős. A mellükön valami fordított, felismerhetetlen írás. A két szív a barátok és az ismeretlenek felé fordul: ilyenek vagyunk, láthatjátok, mi és ti, szórakoztatóak, felejthetők, hülyék.

Azonban az italozás-vetkőzés gesztusa magában nem elég, ez csak a kezdet. A performansz Szombathy Bálint *Az utolsó költő emlékére* (Érsekújvár, 1991) című kíméletlen mementójából merítve folytatódik, megidézve a társ, a költő Slavko Matković szellemét is. Két fiatal férfi, mindketten feketében, szemben egymással, vodkásüveget nyit. Egyikük tölt, a másik pár cseppet a földre önt, koccintanak, kiürítik poharaikat, miközben a hátuk mögött jeltelen sírok képei váltják egymást. Mindez feszesen, folyamatos szerepváltással történik. Egy hang a halott avantgárd költők neveit sorolja: *Vlagyimir Majakovszkij, Tristan Tzara, André Breton, Guillaume Apollinaire...* Harminc másodpercenként, összesen harminchatot. Mindegyiknek jár egy pohárka rövid. Keserű részegség nyomai jelennek meg a mozdulatokban. Végül csend lesz, kiürül az üveg, lecsupaszodik a lélek, nem kell a vetkőzés.

Szét vagyok rombolva, vagy legalábbis annyira megváltoztam, hogy nem ismerem meg önmagamat, mert az a törvény, mely egészen eddig a pillanatig mások testvérvé tett, most széthullott bennem...

Azután hirtelen felállnak, és kimennek az asztalok közül – akár ennyi is lehetne. A terem oldalfalai tömör üveglapokból állnak, ki-be nézhet rajtuk, aki akar. A két fiatal férfi szembe áll ezzel az átléphetetlen átlátszóssággal, egy pillanatra a távolba révednek. Pucér, sovány testük kiszolgáltatottsága lecsendesíti a derűs közönséget, kellemetlen előérzetet okoz. Kézenállásba lendülnek, talpuk csattanva az üvegfelületre tapad. Olvashatóvá válik mellükön a hegszerű, vörös felirat: **FUCK ME – RAPE ME – LOVE ME.** És beszélgetnek tovább. Mintha mi sem történt volna. Az ismeretlen Megváltóval találkozó Fiú önkínzó gondolatait ismétlik.

Mielőtt téged megismertelek, olyan voltam, mint a többi társam. Elpusztítottad bennem mindazt, ami a többiekhez hasonlóvá tett, és eközben egyszerre teljesen különbözővé váltam.

Elvesztéted tudata adja meg ennek a különbözőségnek a tudatát. Talán az a szándékom, hogy végképp a különbözőség útjára taszíts, teljesen és kompromisszumok nélkül?



Azt akarod mondani, hogy ha ez a Szerelem megszületett, akkor már hiábavaló meghátrálni, és túl könnyű volna egyszerű rombolásnak nyilvánítani?

És ami az elválás fájdalmát illeti, újra megteremthetem magamban azt a nevetséges gyöngédséget és bestiális passzivitást, aminek távozásod most erőszakosan véget vetett, még ha értelmetlennek és ijesztőnek látszik is, sőt éppen ezért?

Nem mindig a legegyszerűbb és legbiztosabb dolgok bizonyulnak végül rendre a legsötétebbnek és a legbonyolultabbnak?

Nem az élet-e - a maga természetességében az, ami rejtélyes, sokkal inkább, mint a belőle fakadó komplikációk?

Ez már az anatómián és pszichológián túli szív ideje: nincs menekvés előle. A bal oldali férfi lezuhan, karja nem bírja tovább a terhet, durván a vállára és a koponyájára esik. Nyögve emelkedik fel, megint kézre áll, válaszol a társának. Újra lezuhan. És ez ismétlődik tovább, mindenek határáig.

A te jöveteledig normális emberek között éltem én azonban nem voltam normális. Óvnom kellett magamat, és szükségem volt arra, hogy mások is óvjanak, hogy elrejtthessem azt az üreséget, amelyben éltem.

Te visszavezettél az ésszerűségbe. A te csodálatos tested jelenléte feloldotta vadságomat és veszedelmes gyermeki félelmemet...

De most ebben az elválásban... a fájdalom sokkal súlyosabb összeomlást okoz, mint mindaz a rossz, ami ezt a rövid felgyógyulást megelőzte.

Mit akarsz sugalmazni és tanácsolni nekem a magad rejtélyes módján?
Talán azt sugalmazod, valami ítélet szörnyű és néma szavain keresztül, hogy egy elképzelhetetlen és vérfertőző igazság azonosítható az egész valósággal?

A közönség iszonyodva figyel. A szerelemre, szenvedésre és szeretetre vágyó lélek, a porhanyósra zúzó-
dő és feszes ívben görcsölő test a *mezítelen szív* állapotába kerül.

Az eszmék, amelyek alapján megítéljük magunkat és másokat, az értékek és az események, melyek körülvesznek bennünket, ahogy mondani szokás, társadalmi helyzetünk közös örökségét jelentik.

Az élet valódi felismerésére mindig a legképtelenebb, legtürelmesebb, szinte felfoghatatlan és egyenesen megnevezhetetlen kivételes utak vezetnek?

Kivételesek, igen, de így is csak puszta szimbólumok - és ahogy a valóságban minden reális dolog, ezek is a semmiből valók, és semmivé lesznek?

Vége, elvégeztetett, a két performanszművész meghajlás nélkül kimegy. Mit tehet az ember? Mit tehet ezután? - Teljes én-tudatra vágyó, csillapíthatatlan szomjúságunk a megfulladásig kielégülést talált.

(I. Budapesti Performance Fesztivál, 2004. március 27. Az idézetek Hamvas Béla *A bor filozófiája* és Pier Paolo Pasolini *Teorema - Halálsszomj [Pietro]* című műveiből valók.)